

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra Afklaring (Danske Klassikere)

Citation: Knudsen, Jakob: "Gjæring Afklaring", i Knudsen, Jakob: *Gjæring Afklaring*, udg. af Poul Zerlang , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 240. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj01val-shoot-idm140346604617648/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Gjæring Afklaring

andet en hel Del Talemaader og Sentenser, som de lærer udenad og snakker og sludrer efter, – og naar de gjør det, saa er de fuldkommen, og saa gi'er de Fanden i baade Naturlighed og hele Resten»

»Ja – men, kjære Hr. Proprietær – hm – sssj – det er jo den næsten uundgaaelige Fare, som truer en hvilkensomhelst Retning, at Flertallet af dens Tilhængere tidlig og silde gaar og udraaber dens Program i Stedet for at udføre det, leve derefter. Men det er jo dog en Omstændighed, som ikke gjør Programmet mindre sandt og værdifuldt»

»Hvorfor skal vi ha'e de Programmer og de Retninger? jeg synes ingen Ting der er mig saa hæslig!»

Hellum dukkede, lo og hvilede: »Retninger – de er jo dog nødvendige, Hr. Proprietær. Og særlig i vor Tid er de fuldkommen uundgaaelige; – fremmer man ikke den bedste Retning, ja, saa faar blot en anden men ringere Retning Magten.»

»Det kan s'gu godt vær'! Men Du kommer nu til at sig' mig, hvorfor det er nødvendig med de Retninger alligevel.»

»Fordi – at – ah – saasnar man overhovedet gaar, saa maa man nødvendig gaa i en Retning, ellers staar man stille, det vil, uden Billedet, sige: man daer.»

»Jeg synes da æt, jeg gaar i nogen Retning»

»Proprietæren er jo ogsaa en meget stille Mand. Men selvfølgelig gaar De i en Retning. Alt det, Proprietæren lever i, har jo engang været en meget udpræget og omstødt Retning.»

»Hvad mener De? – hvad er det, jeg lever i?»

Hellum lo: »Ja – sssj – Proprietæren er jo vist f. Eks. baade en kristelig og en dansk Mand.»

»Jeg vil'd' da godt vær'et. – Kristelig – naa ja – – Men dansk – det er sgu da ingen Retning.» –

»Jo, undskyld – Dæsk har i sin Tid, maaske under megen Kamp, skilt sig ud som en særlig national og sproglig Retning fra den store gotiske Stamme – og endnu saa sent som i 1848 og 1864 er Striden bleven meget bitter mellem den danske og den tyske Retning af denne Stamme.»

»Nej, nej! – Nej, det er s'gu noget and't. Nej, det er æt Retninger. For det er jo Naturen selv. Det er æt –»

»Jamen en Retning kan jo saa udmærket godt være naturlig. Og en gammel Retning synes ofte helt Natur.»

Karl sad og skammede sig over sig selv. Thi skjønt han sletingen

Ting havde sagt, følte han det dog, som om han totalt havde tabt i en Disput. Han havde før et Par Minuter siden helt givet sin Fader Ret, og nu syntes han ligesaa afgjort, den var paa Helligums Side.

«Ja, Du er nu Optimist, Helligum, det kan jeg nok mærk!» sagde Wintrup.

«Saa troer jeg ikke, Proprietæren rigtig har forstaaet mig. Er det just saa optimistisk, at mene, at det store Flertal af en hvilkensomhelst Retning bliver til Programslugere, der først af alle mister deres Naturlighed, fordi de stirrer sig blinde paa Programmet og sletikke kan see Livet.»

«Naa, nej, det forstaaer jeg vistnok at. – Men nu drikker vi tid. Og saa tager vi den spansk' lige een Gang endnu, inden vi gaar til Ro.»

Da Helligum havde sunget, sagde Proprietæren, der sad med Haanden for Øjnene: «Det er en Skam, det er en Skam! – men det er ligesaa umulig at staa imod, som om En blev pidsket. Aa ja – Godnat! I to Svend! Nu skal vi sov!»

Helligum var meget ivrig efter at lære en Folkehøjskole at kjende ved Selsyn. Den nedsættende Dom om Højskolen, han havde hørt af Proprietær Wintrup – hvem han var kommen til at sætte mere og mere Pris paa i de forløbne Dage – havde ikke gjort ham mindre nysgerrig.

Tredje Juledag maatte Karl saa kjøre med ham over til Lundborg, skjønt han selv ikke havde videre stærk Lyst til det Besøg.

De kom dumpende midt ind i en stor Venneforhandling paa Meyers Kontor. Karl saae her Morten Hejigaards med Datter og Svingerson, Lars Nielsen og hans Kone – den havde Karl aldrig før truffet paa Højskolen – Lærer Madsen, Friskolelærer Lundborg-Petersen og mange andre, – ogsaa et Par Elever, som ikke var rejst hjem i Juleferien (saakaldte «Smertensbørn»). – En Mængde brændende Spørgsmaal blev behandlede, men ikke just de, Helligum havde tænkt sig. Man kom endogsaa under denne Forhandling til en Slags Ening og Overenskomst mellem de Gamle og de Unge i Kredsen – de sidste med Hr. Lundborg-Petersen til Talsmand. – Pastor Nordbye var ikke til Stede, men omtaltes som den, der stod paa de Unges Side.

De Gamle vilde have Valgmenerighed i Stedet for Frimenerighed, og